legit̃.n.in chronicis ꝙ cyrus multis regnis impugnatis ⁊ principib⁹ ſupatis: ſcythas bello impetebat: tomyris aũt regina ſcythaꝝ diſſimulato dolore filij ſui quẽ iam cyrus in bello trũcauerat: doloſe ꝯuiuiũ ꝑparauit: vbi temulẽtũ cũ ducẽtis milit i b⁹ pſaꝝ enecauit: caput vero cyri amputari atq; in vtrẽ hũano ſanguie plenũ ꝓijci iuſſit: non muliebriter increpitãs: Satia te inquit ſanguine quẽ queſiſti. s ❡ Hic regnante dario.filio hyſtaſpis ꝯ q.j. Eſdre.v.⁊.vj. t ❡ Qui memorato.ſ.cyro ſucceſſit: licz plures fuerint intermedij.ſ.cambiſes: ſiue artarxerſes: et ermeides et fr̃ ermeidis: quẽ ermeides moriens ſibi ſubſtituit: ſicut ſcribit̃ in hyſtorijs. v ❡ Ut idẽ eſdras refert.j.eſdre.iij.⁊.iiij. x ❡ Qua rõne.i.qua cã. y ❡ Deterritus populus iſrael. vel deterritus ſm aliã literaz: vnde impedit⁹ fuit vñ credebat nõdũ aduẽiſſe tps reedificatõis. vñ Aggei j. popul⁹ iſte dicit. Nondũ venit tps domus dñi edificãde. z ❡ Propter qd̕ in ſecũdo anno ⁊c. Hic notat̃ euentus ſiue actus miſſiõis. Tãgit̃ ꝗ tps miſſionis cũ d̕r: In ſecũdo anno regni mẽorati darij. filij hyſtaſpis: Qui miſſus.ſ.aggeus ꝓpha. ⁊ a quo: q2 A deo. ad quẽ: q2 Ad zorobabel ⁊c. illud hr̃ in ꝑncipio aggei vbi d̕r: in anno ſecũdo darij regis pſaꝝ in mẽſe.vj. in die vna mẽſis factũ eſt verbũ dñi in mãu aggei ꝓphe ad zorobel filiũ ſalathiel ducez iuda ⁊c. a ❡ Ut credãt. hic tangit̃ ad quid ſit miſſus: ⁊ ſunt duo: ꝑmũ eſt admonitio de credulitate ꝯplctõis numeri annoꝝ repatõis irlm. ſecundũ ẽ diſſuaſio imitatõis ꝑpli nõ credẽtis ibi. b ❡ Hoc etiã addito. lr̃a plana ẽ. c ❡ Oia aũt q̃ in textu. h tãgit̃ materia ꝓphetie. d ❡ Reuerſionẽ ppli. hoc nõ dicit: q2 aliqd tãgat̃ ꝯ reuerſiõe ꝑpli actuali: ſ; q2 ꝑplo reuerſo fiebat ꝓphetia ad edificatõz tẽpli aggei.c.j. aſcẽdite in montẽ: portate ligna ⁊ edificate domũ ⁊ in fine eiuſdez capli habet̃ de hoc: ⁊ ingreſſi ſunt ⁊ faciebãt opus in domo dñi. e ❡ Renouatõem ciuitatis. aggei.j. nunqd tps ẽ vt habitetis in domibus laqueatis ⁊c. f ❡ Obſeruantiã ſacerdotalẽ. aggei.ij. Interroga ſacerdotes legẽ ⁊c. g ❡ Et interitũ regnoꝝ. aggei.ij. Subuertã ſoliũ regnoꝝ ⁊ ꝯterã fortitudinẽ regni gẽtiũ. ❡ Explicit expõ iſti⁹ ꝓlogi.

❡ Poſtilla Nicolai de lyra ſup aggeũ ꝓphetã incipit cũ additõibus pauli epi burgeñ. ⁊ replicis mathie dorinck ordinis minoꝝ.

❡ Caplm̃.j.

In anno ſecundo. Incipit ꝓphetia aggei que diuidit̃ in duas ꝑtes. ſcz in ꝓhemiũ ⁊ tractatuz: qui incipit ibi. Hec dicit. In ꝓhemio vero ponitur ꝑmo h⁹ ꝓphetie tps cum dicit̃ In anno ſcd̕o Darij regis. Scd̕m ioſephũ.xj. libro antiqtatis iudaice iſte darius fuit fili⁹ hyſtaſpis: et

ᵃvt credant cõpleto nũero annoꝝ tps reſtauratõis hieruſalẽ aduenĩſſe: ᵇh et̃ addito: ne incredulitatẽ ꝑpli vellent imitari: de q̊ de⁹ ꝑ eũ dixit: Ppl's h dic̃: Nõdũ veit tpus vt edificet̃ domus dei. ᶜOia at̃ q̃ in textu h⁹ ꝓphie ꝯtinẽt̃: ᵈreuerſionẽ ꝑpli: edificatõem tẽpli: ᵉrenouatiõz ciuitat[is]: ᶠobſuãtiã ſacerdotalẽ: ᵍ⁊ interitũ regnoꝝ gentiũ exteraꝝ ſignificant.

❡ Explicit ꝓlogus.

Incipit argumẽtũ.

Aggeus feſtinus ⁊ let⁹ q̊ ſeminauit in lachrymis vt in gaudio meteret: deſtructũ tẽplũ reedificat: deũq; ꝑrẽm induc̃ loqntem Adhuc vnũ modicũ ẽ ⁊ ego cõmouebo celũ ⁊ t̃rã mare ⁊ aridã: ⁊ mouebo oẽs gẽtes: ⁊ veniet deſideratus cũctis gentibꝫ.

❡ Explicit argumentũ.

Incipit Aggeus ꝓpha.j.

In anno ſecũdo darij regis in menſe ſexto ᵃi die vna mẽſ ᵇfactũ ẽ vbũ dñi in manu aggei ꝓphete ᶜad zorobabel filiũ ſalathiel ᵈducẽ iuda ᵉ⁊ ad ieſũ filiũ ioſedech ſacerdotẽ magnũ dicẽs ᶠHec ait dñs exercituum dicens: ᵍPopulus iſte dicit: Nondũ venit temp⁹ domus domini edificande. Et factum eſt verbum domini in manu aggei ꝓphete dicens: ᵇNunquid tpus vobis eſt vt habitet[is] in domibus laqueatis: ⁱ⁊ dom⁹ iſta deſerta. Et nunc hec dicit dominus exercituum.

fuit amicus zorobabel ⁊ fauorabilis iudeis: vt pz.j. Eſdre.vj. ⁊ hoc maxime fuit vt dicit ioſephus: q2 anteq̃ ꝓmoueret̃ ad regnũ pſarum: fecit votũ ꝙ ſi cõtingeret eũ ſic ꝓmoueri faceret templũ in hierlm edificari: ⁊ ibi vaſa deferri. Scd̕m vero.ra.ſa. iſte Darius fuit filius aſſueri regis ⁊ heſter regine: et ſic fuit fauorabilis iudeis rõne matris ſue q̃ fuit iudea ⁊ iſtud ſcd̕o dictuz videt̃ mihi ꝓbabilius: ſicut declaraui diffuſius ſup ꝑmũ caplm̃ libri heſter: tñ ſm vtrũq; dcm̃: aggeus ꝓphetauit p⁹ reditũ captiuitatis babylonice: qm̃ vterq; ſi tñ duo fuert̃ regnauit poſt cyrum. a ❡ In die vna mẽſis.i. ꝑma die illius mẽſis: comõ loqndi quo d̕r Gen.j. Et factũ eſt veſpe et mane dies vn⁹ .i. primus. ſecũdo ponit̃ nomẽ ꝓphete cum d̕r. b ❡ Fact. ẽ ver. do. in manu aggei.i. ꝑ ipm aggeuz tanq̃ ꝑ dei miniſtruz. Iſte eñ ẽ modus loquendi hebraicus: põt etiã dici ꝙ in hoc exꝑmit̃ donũ ꝓphetie datũ aggeo ꝑ ſimilitudinez doni corꝑalis: qd̕ ponit̃ in manu recipientis. tercio ponit̃ q̃bus ꝓphetauit cũ d̕r. c ❡ Ad zorobabel filiuz ſalathiel. ⁊ ſic iſte zorobabel fuit nepos ioachi: math.j. quem euilmeradach leuauit ꝯ carcere: ⁊ poſuit thronũ ei⁹ ſup thronũ regũ q̃ erãt cũ eo in babylone.iiij. Reg. vlti. d ❡ Ducẽ iuda. eo ꝙ erat de tribu iuda. e ❡ Et ad ieſum filiũ ioſe. ſacer. magnũ. iſti.n. duo erãt ꝑncipaliores in ꝑplo: ⁊ iõ ꝓphetia aggei d̕r eis facta principaliter: ⁊ reliquo ꝑplo ꝯñr. f ❡ Hec dicit. hic ꝯñr incipit tractatus. Circa qd̕ ſciendũ ꝙ ꝑpls rediens de babylone ſtatim fundauit templũ in irlm.j. Eſdre.iij. ſ; ſtatiz fuit impeditus a vicinis gentib⁹: ꝑp qd̕ dicebat nõdum aduenĩſſe tps reedificãdi tẽplũ. ſi.n. placeret dño pro tunc illa edificatio tolleret impedimẽta: vt dicebat: ꝓpter qd̕ fuit negligens de illa edificatõe vſq; ad tps darij regis: in quo aggeus ſpũſancto illuſtratus rephendit eoꝝ negligẽtiã exhortans ad templi edificatiõem qd̕ cõpletũ fuit.vj. darij anno.j. eſdre.vj. Scd̕m ioſephũ vero anno eius.viij. q2 fuerunt diligentes in operãdo. Sic igit̃ iſte tractat⁹ in duas ꝑtes diuidit̃: quia ꝑmo arguitur ꝓcedens negligentia: ſecũdo cõfortatur ſequens diligentia capi. ſequẽti. Prima in duas: q2 ꝑmo ponit̃ arguitõis actus: ſecundo eius effectus: ibi. Et audiuit. Circa primũ d̕r. g ❡ Populus iſte dicit Nondũ venit tps. hoc dicebant ꝑp impedimenta ſuperueniẽtia a deo ꝑmiſſa: vt dictũ ẽ: ſ; hoc nõ valebat. Deus.n. aliqñ ꝑmittit in ope ſibi placito impedimenta occurrere: vt maius meritũ habeat̃ in maiori laborãdo ſubdit̃. b ❡ Nunquid tps vobis eſt. vt habitetis in domibus laqueatis.i. vt faciatis edificia curioſa

i Et domꝰ iſta deſerta. q̄ſi diceret nō. qd̄ ꝓbat ꝑ effe-
ctū. k Ponite coꝛ. vr̄a ſuꝑ vias vr̄as. i. cogitate de
opibꝰ ꝓ vr̄is neceſſitatibꝰ: ⁊ inuenietis defectū notabilē
ꝓpter opis tēpli negligētiā. vt hr̄. j. iō ſeq̄tur. l Se
minaſtis multū. ſ. reſpectu fructꝰ inde ſequentis ita ꝙ
n̄ habuiſtis cibū
ad ſufficiētiam
nec potum: nec
operimētū. a
Et q̄ mercedes
ꝯgregauit vt in-
de lucraret. b
Miſit eas i ſac
culū ꝑtuſum. i.
ꝑuū: aut nullū
habuit de lucro
ꝓpt̄ negligentiā
edificādi dn̄i tē
plū. iō ꝯn̄r indu
cit ad hoc edifi-
ciū dicēs. c
Aſcēdite i mōtē
ſ. libani vbi erāt
lig̃ huic edificio
apta. cet̄a patēt
in lr̄a ex dictis
vſq̄ ibi. d Et
vos feſtinatis
vnuſq̄ſq̄ in do-
mū ſuā. i. cū ma-
gna diligētia in-
tenditis vtilitati
bus vr̄is. ⁊ q2 nō
valet talis dili-
gētia ſine dei ꝓ-
uidētia. iō ſbdit

e Propt̄ h̄. i.
ꝓpt̄ nimiā dili-
gētiā in opibus
vr̄is: ⁊ negligen
tiā in diuinis.

f Sup vos ꝓ.
ſt celi ne. da. ro.
ſufficiētē ad t̄re
fecūdationē ⁊ ꝑ
ꝯn̄s impedita ſt̄
t̄ra naſcētia: ⁊ ꝑ
ꝯn̄s hoīes ⁊ iu-
menta ſufficiēs
nutrimentū nō
hn̄tia. qd̄ req̄rit
ad multiplicati-
onē hoīm et iu-
mētoꝝ: q2 ſemē
eoꝝ ē de ſup̄fluo
alimēti. vtus n.
nutritiua mām
miniſtrat gene-
ratiue. ij. de aīa:
g Et ſup oēm laboꝛē manuū. quia
hoīes nō pn̄t bene laboꝛare. niſi habeāt ſufficiēs nutri
mentū. h Et audiuit. Hic ꝯn̄r ponit arguitōnis
effectꝰ. q2 ad vocē ꝓphete dux ꝓpli ⁊ ſacerdos magnꝰ:
⁊ ꝯn̄r totꝰ ꝓpls ꝯceperūt volūtatē ⁊ ꝯſtantiā edificādi
domū dn̄i. ⁊ p3 lr̄a paucis exceptis q̄ diſcurrent. i
Et dixit aggeꝰ nūcꝰ do. de nun. do. i. de numero ꝓphe-
tarū a deo miſſoꝝ. k Ego vobiſcū ſum dicit dn̄s.
paratꝰ vos auxiliari in edificatōe tēpli. l Et ſuſci.
do. ſpiritū. i. voluntatē ⁊ cōſtantiā ad edificandū.

Capitulū. ij.

IN die viceſima. Poſtq̄ repꝛhenſa eſt ꝓpli negligē-
tia. hic ꝯn̄ter cōfortat eius ſequēs diligentia.

k Ponite coꝛda veſtra ſuper
vias vr̄as. l Seminaſtis mul
tum: ⁊ intuliſtis parū. Co-
mediſtis ⁊ nō eſtis ſatiati.
Bibiſtis ⁊ nō eſtis inebꝛia
ti. Op̄uiſtis vos et nō eſtis
calefacti. a Et qui mercedes
congregauit b miſit eas ī ſac
culū ꝑtuſū. Hec dicit domi
nus exercituū. Ponite coꝛ-
da veſtra ſuꝑ vias veſtras.
c Aſcēdite ī mōtē: poꝛtate li
gna. ⁊ edificate domū ⁊ ac-
ceptabilis mihi erit: et glꝛifi-
caboꝛ dicit dn̄s. Reſpexiſtis
ad amplꝰ: et ecce factū eſt
minꝰ. Et intuliſtis ī domū
et exufflaui illd̄. Quam ob
cauſā dicit dn̄s exercituū:
Quia domꝰ mea deſerta ē:
d ⁊ vos feſtinaſtis vnuſq̄ſq̄
in domū ſuā. e Propter hoc
f ſuꝑ vos ꝓhibiti ſūt celi: ne
darēt roꝛē: ⁊ terra ꝓhibita
eſt ne daret germē ſuū. Et
vocaui ſiccitatē ſuꝑ terrā ⁊
ſuꝑ montes ⁊ ſuꝑ triticū et
ſuꝑ vinū ⁊ ſuꝑ oleū. ⁊ q̄cūq̄
ꝓfert humus. ⁊ ſuꝑ hoīes ⁊
ſuper iumēta g ⁊ ſuꝑ oēm la
boꝛem manuū. h Et audiuit
zoꝛobabel filiꝰ ſalathiel et
ieſus filius ioſedech ſacer-
dos magnꝰ ⁊ oēs reliq̄ ꝓpli
vocē dei ſui: et v̄ba aggei ꝓ-
phete ſicut miſit eum dn̄s
deus eoꝝ ad eos: et timuit
oīs ꝓpls a facie domini. i Et
dixit aggeus nūcius dn̄i: de
nūcijs dn̄i ꝓplo dicēs. k Ego
vobiſcū ſum dicit dn̄s. l Et
ſuſcitauit deus ſpm̄ zoꝛoba
bel filij ſalathiel ducis iuda
⁊ ſpm̄ ieſu filij ioſedech ſa-
cerdotis magni ⁊ ſpm̄ reli-
quoꝝ de omi ꝓplo. ⁊ ingreſſi
ſunt ⁊ faciebāt opus in do-
mo dn̄i exercituū dei ſui.

Capl̄m. ij.

IN a die viceſima ⁊ q̄r-
ta mēſis: b ī ſexto mēſe
in anno ſcd̄o darij regis c in
ſeptimo mēſe viceſima ⁊ p̄-
ma mēſis: factū eſt verbum
dn̄i in manu aggei ꝓphe-
te dicens. d Loquere ad zo-
robabel filiū ſalathiel du-
cem iuda. et ad ieſum filiū
ioſedech ſacerdotē magnū
et ad reliq̄s populi dicens.
e Quis in vobis derelictꝰ ē:
qui vidit domū iſtā f in glo-
ria ſua pꝛima. Et q̄d vos vi
detis hanc nūc. g Nunquid
nō ita eſt q̄ſi nō ſit in oculis
veſtris. h Et nunc ꝯfoꝛtare
zoꝛobabel dicit dn̄s et con-
foꝛtare ieſu fili ioſedech ſa-
cerdos magne: et cōfoꝛtare
omnis populus terre dicit
dn̄s exercituū: et facite q̄m
ego vobiſcū ſum dicit dn̄s
exercituū. i Verbū qd̄ pepi
gi vobiſcū: k cū egrederemi
de terra egypti. et ſpūs meꝰ
erit in medio veſtrū. l No-

⁊ diuidit̄ in duas ꝑtes: q2 ꝓ ꝯfortat̄ de opis ꝑfectu. ſcd̄o
de xp̄i aduētu: ibi. Nolite timē. Circa p̄mū ponit̄ p̄mo cō
tinuatio reſpectu ꝑdicti. ſcd̄o execuīo ꝓpoſiti: ibi. In ſe
ptimo. Circa p̄mū dr̄. a In die. xx. ⁊ q̄rta menſis ⁊c.
immediate eīn p̄miſerat ꝓpheta. Et faciebāt opus in do-
mo dn̄i exercituū
dei ſui. ⁊ n̄ dixerat
q̄ tp̄e icͤperāt illd̄
opꝰ. iō h̄ maifeſtat
ꝯtū ad āmū cū dr̄.
In āno. ij. darij. ⁊
ꝯtū ad mēſā cū dr̄

b In. vj. menſe.
Et dicūt aliq̄ ꝙ iſte
fuit menſis ſeptē
bris. q2 ſm eos p̄i
mus mēſis apd̄ he
breos eſt apꝛilis. ꝯ
ꝯnſū fuit Gen. vij.
et Exo. xij. ꝙ p̄mꝰ
mēſis apd̄ heb. eſt
martiꝰ. tn̄ aliq̄n cō-
currit cū apꝛli. nō.
q2 faciūt menſes ꝑ
lunatōes ⁊ ſm hoc
iſte mēſis ē auguſtꝰ.
q̄ eſt ſextꝰ a martio
Sed q2. xxiiij. dies
auguſti nō ē tp̄s in
q̄ ſolēt edificia ma-
gna ichoari. ſꝫ mag̃
circa p̄ncipiū veris
⁊ adhuc minus eſt
apta. xxiiij. dies mē
ſis ſeptēbꝛis. iō aliͣ
dicēdū ꝙ lʒ martiꝰ
ſit p̄mꝰ mēſis apd̄
hebꝛeos. ſm oꝛdi-
nē feſtoꝝ ꝑ āni cir-
culū. tn̄ ſeptēber ē
p̄mꝰ ſm oꝛdinē ne
gociōꝝ. q2 p̄mꝰ ſim
plicit̄ ſm eos. eo ꝙ
in ipo fuit creatus
mūdꝰ ſicut declara
tū fuit diffuſiꝰ Ge.
vij. ⁊ ſm hoc mēſis
vj. h̄ accipit̄ febꝛu
arius. cuiꝰ. xxiiij.
dies eſt in p̄ncipio
veris q2 ē tercia di
es eius. c In
vij. mēſe. h̄ ꝯn̄r exe
quit̄ ꝓpoſitū. Cir-
ca qd̄ ꝓ ponit̄ tp̄s
cū dr̄. In. vij. mēſe
ſcd̄o ſubdit̄ ꝯfoꝛta
tio opantiū cū dr̄.
d Loq̄re ad Zo-
robabel ⁊c. dirigēdo p̄mo ſermonē ad p̄ncipales. ⁊ ſcd̄o
ad totū ꝓplm̄. e Quis i vob̄ ē derelictꝰ. ſ. in vita. Qui
vidit domū iſtā. a ſalomone edificatā nūc tn̄ deſtructam.
f In glīa ſua pꝛia. ſ. tp̄e ſedechie viuebāt eīn adhuc aliq̄
reuerſi de captiuitate babylonica. q̄ tp̄e ſedechie viderāt
tēplū a ſalomone edificatū. anteq̄ deſtrueret̄ ꝑ nabuzar
dan. vt hr̄. j. Eſdre. iij. g Nunq̄d nō ita eſt q̄ſi nō ſit.
q. d. ſic. q2 redeuntes de babylone: ſtatim inceperūt reedi
ficare tēplū. ſꝫ impediti ab aduerſarijs modicū fecerunt
vſq̄ ad ſcd̄m darij ānū: ita ꝙ illud q̄ſi nihil erat ꝯputādū
h Et nūc cōfortare zorobabel ⁊c. q. d. ꝑficietis in opē
mea aſſiſtentia. i Verbū qd̄ pe. vobiſcū. i. cū pꝛibus
veſtris. k Cū egre. de terra egypti. in ipſis: quia filij

peꝛtinent in parentib⁹ virtualiter ſeu originalit᷑: pmiſit eñi pplo aſſiſtere. dũ tñ ſeruiret ei fideliť vt pꝫ in Exo. et Deut. in plurib⁹ locis. l Noli timere. Hic ꝯñr ponit᷑ ppli cõſolatio de aduẽtu xpi. ⁊ diuidit᷑ in duas ptes quia pmo ponit᷑ cõſolatio ppli de xpi aduẽtu. ſcđo de multiplici terre fructu: ibi. In viceſima. Circa pmũ dr̃.

raſſet plus ꝙ̃ pꝛima p decẽ annos vt iſti dicunt. iſta tñ gloꝛia qſi nulla eſſet reputãda. maxime qꝛ per plures annos iſta dom⁹ fuit viliſicata tpe antiochi qui poſuit ibi abominãdũ idolũ. vt hr̃. j. Mach. Et iõ alij expo- nunt de tẽplo p regẽ meſſiã edificãdo quẽ iudei expectant venturũ. ſꝫ pꝫ falſuꝫ p hoc qđ h dr̃. Et implebo domũ iſtã gloꝛia. Et ꝙ̃ pꝫ ꝙ ꝓpheta loquebatur de domo ꝙ̃ edificabatur et quã digito oſtẽdebat. Itẽ p hoc quod ſubditur. Iſtius dom⁹ nouiſſime. Et quo pꝫ ꝙ nõ eſt alia tercia dom⁹ materialis expectãda. Et hoc manifeſte oſtendit᷑ prim⁹ aduentus xpi cõplet⁹. qui ꝓphetat᷑ hic venturus domo illa ſtante. ⁊ eã ſua pñtia gloꝛificaturus. Ipſa aũt deſtructa fuit p romanos iã diu eſt. ſ. anno. xlij. poſt paſſionem chꝛiſti.

n Adhuc vnũ modicũ ⁊c̃. i. tpus breue reſpectu pcedẽtis duratõis mundi.

n Et ego cõmouebo celũ. iſtđ fuit impletuꝫ qñ ſtella noua in natiuitate xpi apparuit Mathei. ij. o Et terrã et mare. qđ fuit impletũ p victoꝛiã romanoꝝ in omni t̃ra ⁊ in inſulis maris.

p Et mo. oẽs gẽtes. ⁊ hoc fuit impletum imminẽte xpi natiuitate. ꝓpť qđ tũc exijt edictũ a ceſare Auguſto vt deſcriberet᷑ vniuerſus oꝛbis redactus ſub dñio romani impatoꝛis. ꝓpť qđ ibat ſinguli ad ciuitateꝫ ſuã. ⁊ tũc xp̃s fuit natus Luce. ij. iõ ſubdit᷑.

lite timere: qꝛ hec dicit dñs exercituũ. [m] Adhuc vnũ modicũ ẽ: [n] ⁊ ego cõmouebo celum [o] ⁊ terrã ⁊ mare ⁊ aridã [p] Et mouebo oẽs gentes: [q] ⁊ veniet deſiderat⁹ cũctis gẽtib⁹ [r] Et implebo domũ iſtã gl̃ia: dicit dñs exercituum. [s] Meũ eſt argẽtũ et meũ eſt auꝝ: dicit dñs exercituum. [t] Magna erit gloꝛia domus iſtius nouiſſime: [v] plus ꝙ̃ pme: dic̃ dñs exercituũ. [x] Et in loco iſto dabo pacẽ: dic̃ dñs exercituũ. [y] In viceſima et qrta noni mẽſis i ãno ſcđo darij regis factũ eſt verbuꝫ dñi ad aggeũ ꝓphetã dicẽs Hec dicit dñs exercituum. [z] Interroga ſacerdotes legeꝫ dicẽs. [a] Si tulerit hõ carnẽ

ſanctificatã in oꝛa veſtimẽti ſui: ⁊ tetigerit de ſummitate ei⁹ panẽ aut pulmẽtuꝫ aut vinũ aut oleũ aut oẽm cibũ: nũqđ ſctificabit᷑. Rñdentes aũt ſacerdotes dixerunt. Nõ. Et dixit aggeus [b] Si tetigerit pollut⁹ in aĩa ex oĩb⁹ his: nũqđ ꝯtaminabit᷑. Et rñderũt ſacerdotes ⁊ dixerũt [c] Cõtaminabit᷑. [d] Et rñdit aggeus et dixit. [e] Sic ppl̃s iſte ⁊ ſic gẽs iſta [f] añ faciẽ meã dicit dñs: ⁊ ſic omñe op⁹ manuũ eoꝝ: [g] ⁊ oĩa q̃ obtulerũt ibi: [h] ꝯtaminata erũt [i] Et nũc ponite coꝛda vr̃a a die hac ⁊ ſupꝛa: anteꝙ̃ poneret᷑ lapis ſup lapidẽ in templo dñi [k] cũ accederetis: [l] ad aceruũ viginti modioꝛum

q Et ve. deſide. cũct. gẽ. i. xp̃s p ſalute oĩm gẽtiũ mittẽdus. r Et imple. do. iſtã gl̃ia. qꝛ in tẽplo p zoꝛobabel reedificato xp̃s fuit a matre oblat⁹. et ibi pluries pdicauit. et multa miracula fecit. Ex qb⁹ dom⁹ illa fuit ſumme gl̃ificata. Et huic dicto ꝯcoꝛdat expoſitio Rabbi Hacha de ꝙ̃ dr̃ in libꝛo canhedrin ꝙ̃ apud hebꝛeos autẽticus eſt ꝙ ſic exponebat paſſum iſtũ. Adhuc vnũ modicũ ẽ. ſ. regni venturi iſrael poſt deſtructionẽ pme dom⁹ ⁊ poſt illud regnũ. Cõmouebo celũ ⁊ terrã. ⁊ mouebo oẽs gẽtes ⁊ veniet meſſias. qꝛ poſt paucos reges de gñe Machabeoꝝ xp̃s venit tpe herodis. oĩbus t̃ris ſub dñio romani impatoꝛis redactis. Iohãnes eñi hircan⁹ ſymonis machabei fili⁹ impoſuit ſibi dyademã regiũ. ⁊ durauit illud regnuꝫ vſꝙ̃ ad herodẽ. ꝙ̃ fuit alienigena. put diffuſe declarat᷑ in ſcholaſtica hyſtoꝛia. s Meũ ẽ argentũ. ⁊ meũ ẽ auꝝ. q. d. vobis ꝓuidebo de expẽſis ꝓ edificio dom⁹ mee. t Magna erit gl̃ia dom⁹ iſti⁹ nouiſſime. quã incepiſtis reedificare. v Plus ꝙ̃ pme. p ſalomonẽ edificate. iſta đo gl̃ia maioꝛ nõ põt intelligi de edificijs nec de oꝛnamẽtis ſeu diuitijs. iſta eñi modica fuerũt in ſcđa domo reſpectu pme. archa eñi teſtamẽti de ꝙ̃ ſumme gl̃iabant᷑ iudei fuit in pma ⁊ nõ in ſcđa. ſm catholicos ⁊ hebꝛeos. ⁊ iđo in nullo põt dici gloꝛia dom⁹ ſcđe maioꝛ gl̃ia dom⁹ prime niſi ex pñtia xpi. vt pdictũ ẽ: ꝙ̃ ẽ ſanctuſſanctoꝝ Dan. ix. x Et in loco iſto dabo pacẽ. vñ nato xp̃o angeli cantauerũt. Gl̃ia in altiſſimis deo ⁊ in t̃ra pax hoĩb⁹ ⁊c̃. Luc. ij. Rñdent tñ aliqui hebꝛei ad hoc ꝙ iſta maioꝛ gl̃ia intelligitur de annis. qꝛ iſta ſecũda durauit. ccccxx. pꝛima vero cccc. ſꝫ hoc nõ valet. qꝛ ſi cõputant᷑ anni p tpa regum ab anno in quo ſalomon cõſummauit tẽplũ vſꝙ̃ ad deſtructioneꝫ eius p nabuſardã inueniunt᷑ anni. ccccxxij. et ſic pma dom⁹ plus durauit ꝙ̃ ſcđa duob⁹ ãnis. Deductõnẽ aũt hui⁹ omitto: ꝓpter ꝓlixitatẽ. ⁊ qꝛ poteſt faciliť videri diſcurrẽdo p terciũ ⁊ quartũ regũ: ꝙ̃tum ad annos intermedios regũ iuda. Preterea dato ꝙ ſecunda domus du

y In viceſima. Hic ꝯñter ponit᷑ populi conſolatio de multiplicatione fructuũ terre: ⁊ diuidit᷑ in duas partes: quia pꝛimo oſtendit multiplicatõnẽ fructuũ. ſcđo redit ad denunciandũ xpi aduentũ: ibi. Et factum eſt. Pꝛima in duas. quia pꝛimo quedã parabola ponitur ſcđo ad ꝓpoſitum applicatur: ibi. Et reſpondit. Circa pꝛimũ ponitur pꝛimo tẽpus determinatũ: cũ dicitur. In viceſima et quarta ⁊c̃. ſecundo ſubditur parabola per modũ interrogationis cũ dicitur. z Interroga ſacerdotes legẽ. quia ex officio tenent᷑ ſcire eam. a Si tu. hõ car. ſanctificatã. ⁊ pꝫ lr̃a. et ſubdit᷑ rñſio. Dixerũt nõ. ⁊ ſubdit᷑ ſecunda queſtio de oppoſito: cũ dicitur. b Si tetigerit pollutus in anima. ſ. qui incurrit pollutionẽ ex tactu moꝛtui. vel aliud huiuſmodi. ⁊ ſubdit᷑ reſponſio. c Contaminabit᷑. Ratio đo q̃re pãnus ex tactu carnis ſanctificate ſanctificat⁹: p tactũ ſuum nõ ſanctificat aliud ad cibũ vel potũ ptinens. ⁊ tamen hõ pollutus ex tactu rei immũde polluit illud, põt cã duplex aſſignari. Vna ẽ qꝛ facili⁹ ẽ deſtruere ꝙ̃ ꝯſtruere: ita facili⁹ ẽ polluere ꝙ̃ ſanctificare. Alia qꝛ hõ ẽ magis ſuſceptiuus ſanctificatõis ⁊ pollutõis ꝙ̃ res inanimata. que nõ eſt ſuſceptiua vicij ⁊ ṽtutis ſicut homo: ꝓpter qđ hõ pollut⁹ modo pdicto magis polluit aliud tactu ſuo ꝙ̃ pãnus ſanctificat⁹ aliud ſanctificet. d Et rñdit. Hic applicat᷑ ad ꝓpoſitũ cum dicit᷑. e Sic populus iſte. ꝙ̃ eſt ṽtutis et vicij ſuſceptiuus. f Ante facieꝫ meã. pollutus reputat᷑ vſꝙ̃quo tẽplũ edificetur. g Et omnia ꝙ̃ obtulerit mihi. extra locũ templi. h Cõtaminata erũt. qđ ſtatim declarat p effectũ cũ dicit. Et nũc ponite coꝛda veſtra ⁊c̃. i. diligenter conſiderate tempus pꝛecedens inchoationem edificationis templi. k Cum accederetis ad aceruum. ſcilicet ſegetum. l Viginti modioꝛum. id eſt que fi

humanā eſtimationē deberēt facere .xx. modios. ⁊ fa-
ciebant tm̄ decē. ⁊ ita de vuis in torculari. m ❡ Per-
cuſſi vos vento vrente ⁊c. i. immiſi peſtilentias p̄ mag̃
parte vaſtātes vel impedientes terrenaſcētia. et iſta ſc̄
diuine ire ꝯ populū ſigna. n ❡ Ponite corda vr̃a ⁊c.
et ſubdit. A die
qua fundamēta
iactata ſūt tēpli
dn̄i. Circa quod
ſciendū ꝙ rede-
untes de babylo
ne ſtatim funda
uerūt tēplū vt ſ.
dictū eſt: ſ; ꝓpter
impedientes: op⁹
fuit intermiſſū;
vſq; ad ſecundū
darij ānū: ⁊ ideo
cuz dr̄ hic. A die
q̄ fundamēta ia
ctata ſunt tēpli
dn̄i nō ē intelli-
gēdū de funda-
mētis interiori-
bus ⁊ p̄mis que
iā ante facta fue
rāt. ſ; dicunt̄ hic
fundamēta illa
q̄ ſ. ꝑus edifica
ta primo poſita
fuerūt. q2 reſpe-
ctu ſupioꝝ ptiū
habebāt rōnem
fundamenti.

et fierēt decē ⁊ intraret̄ ad
torcular vt exp̄meret̄ q̄nq̄
ginta lagenas ⁊ fiebant vi-
ginti. [m] Percuſſi vos vento
vrēte ⁊ aurugine ⁊ grādine
oīa opa manuū vr̃aꝝ: et nō
fuit in vob̄ q̄ reuerteret̄ ad
me dic̄ dn̄s. [n] Ponite corda
vr̃a ex die iſta ⁊ in futurū a
die viceſima ⁊ q̄rta noni mē
ſis: a die q̄ fundamenta ia-
ctata ſunt tēpli dn̄i [o] ponite
ſup coꝛ vr̃m. [p] Nunq̄d iā ſe-
men in germine eſt. Et ad-
huc vinea ⁊ fic⁹ ⁊ malogna-
tū ⁊ lignū oliue nō floruit.
[q] Ex die iſta [r] bn̄dicā. [s] Et fa
ctū eſt vbū dn̄i ſc̄do ad ag-
geū [t] in viceſima ⁊ q̄rta mē-
ſis dicēs [u] Loq̄re ad zoroba
bel ducē iuda dicēs. [v] Ego
mouebo celū p̄iter et terrā
[x] ⁊ ſbuertā ſoliū regꝝ ⁊ ꝯte-
rā fortitudinē regni gētiū.
Et ſbuertā q̄drigā ⁊ aſcen
ſorē eius: et deſcendēt equi
et aſcenſores eoꝝ: vir in gla
dio fratris ſui. [y] In die illo
dicit dn̄s exercituum: [a] aſſu-
mam te zorobabel fili [b] ſala-
thiel: [c] ſerue meus dicit do-
minus: [d] et ponam te quaſi
ſignaculū: [e] q2 te elegi dicit
dominus exercituū.

Explicit Aggeus ꝓpheta.

de terminatione regni grecoꝝ: qd̄ per longū tp̄s fuit poſt
tp̄s Zorobabel. ⁊ ideo qd̄ immediate ſubdit. In die illo
dicit dn̄s exercituū aſſu. te zoro. nō videt̄ ꝯueniēt̄ expo
ni de ipſo in pſona ꝓpria. ſ; de xp̄o. vt dictū eſt. q̄ deſignat̄
hoc nōie zorobabel: eo ꝙ deſcēdit ab eo ſm̄ carnē. ⁊ in eo
fuit figuratus ſicut
Hiere. xxx. nōiat̄
dauid: vbi dr̄. Ser
uient dn̄o deo ſuo
⁊ dauid regi ſuo. ⁊
ſimiliter Oſee. iij.
Reuertent̄ filij iſrl̄
⁊ querent dominū
deū ſuū ⁊ dd̄ regē;
ſuū. ſicut ibidē ple
nius fuit declara-
tum. Dicit ergo.

a ❡ Aſſumā te Zo
robabel. q2 hūana
natura xp̄i aſſum-
pta fuit a verbo di
uino in vnitate ꝑ-
ſone.
b ❡ Fili ſalathiel
xp̄s em̄ ſm̄ carnē;
dr̄ filius ſalathiel
ſicut ⁊ dauid ⁊ alio
rum in genealogia
xp̄i poſitoꝝ.
c ❡ Ser. meus. ſm̄
humanā naturam
in qua minor ē pa-
tre.

o ❡ Ponite ſup coꝛ veſtꝝ. i. attēdite diligent̄ mutatio
nem terrenaſcentiū. p ❡ Nunq̄d iā ſemē in germi-
ne eſt. ita ꝙ nō pōt videri ſequēs fertilitas vel ſterili-
tas. ⁊ idē de fructu arboꝝ. q ❡ Ex die iſta. i. a die re-
ſumptionis edificij tēpli opando in tēpli muro. quod
fuit mēſe. ix. tn̄ antea. xxiiij. die mēſis. vj. opari ceperāt
materiam p̄parādo. vt dictū eſt in p̄ncipio hui⁹ capl̄i.
r ❡ Benedicā. i. multiplicabo fruct⁹ terre. q. d. hoc erit
vobis ſignū manifeſtū acceptatōis mee. s ❡ Et fa-
ctum eſt. Hic vltimo redit ꝓpheta ad denūciandū xp̄i
aduentū qd̄ erat p̄ncipale ꝓpoſitū. q2 ſicut dicit Ra.
ſa. vniuerſi ꝓphete n̄ ſunt locuti niſi ad dies meſſie. qd̄
eſt intelligēdū de p̄ncipali intētione. ſicut plenius fuit
dictū in p̄ncipio Eſaie ⁊ Hieremie. Primo igit̄ poni
tur tp̄s hui⁹ reuelationis cū dicit̄. s ❡ In viceſima
⁊ quarta mēſis. Secūdo explicat̄ reuelatio cum dr̄.
t ❡ Loquere ad zorobabel. q2 de ip̄o erat xp̄s naſcitu-
rus ſm̄ carnē. v ❡ Ego mouebo celū pariter ⁊ terrā
exponat̄ ſicut ſupra. x ❡ Et ſubuertā ſoliū regnoꝝ.
ſubijciendo regno romanoꝝ. ⁊ quia tūc venit xp̄s: vt
ſupra dictū eſt. ideo ſubdit̄. y ❡ In die illo. i. tēpore
grē qd̄ dicit̄ dies. Ad Roma. xiij. ca. Nox p̄ceſſit dies
aūt appropinquauit. Aſſumā te zorobabel. Ra. ſa. ex-
ponit hoc ad l̄ram de ip̄o Zorobabel. Et cū ſubditur.
Et ponā te quaſi ſignaculū. hoc dicit̄ ſm̄ ipſum cōtra
illud qd̄ de Iechonia auo ipſi⁹ dicit̄ Hiere. xxij. Viuo
ego dicit dn̄s. quia ſi fuerit iechonias filius Ioachim
regis iuda q̄ſi anul⁹ in manu dextera mea. inde euellā
Hic aūt accipit̄ ſignaculū p anulo. q2 antiq̄tus ſigna
bantur l̄re principū anulis ſuis. vt hr̄ Heſter. viij. Eſt
igit̄ ſenſus ſm̄ Ra. ſa. ꝙ ſicut Iechonias fuit a deo re-
pulſus ꝓpter eius maliciā. ſic Zorobabel nepos eius
a deo accept⁹ ꝓpter ſuā iuſticiā. Quia te elegi. ſ. ad op⁹
reedificationis tēpli. Sed hec expoſitio nō videt̄ con
ueniens. quia illud quod p̄mittitur. Ecce ego mouebo
celū pariter ⁊ terrā ⁊c. ab omnibus doctorib⁹ latinis ⁊
hebraicis. exponitur de mutatione regnoꝝ longe poſt
tempus Zorobabel. vnde ⁊ ipſe Ra. ſa. exponit hoc

d ❡ Et ponā te q̄ſi ſignaculū. i. ſignū federis int̄ deū ⁊ ge-
nus hūanū. ꝓpt̄ qd̄ ſc̄tus ſymeon dixit de eo Lu. ij. Ecce
poſit⁹ eſt hic in ruinā ⁊ reſurrectōē multoꝝ in iſrl̄. ⁊ i ſignū
cui ꝯdicet̄. ſ. a ſacerdotibus ⁊ ſcribis. e ❡ Quia te elegi
ad opus redēptionis hūane. Dicit dn̄s exercituū. q̄ eſt
ipſa veritas ⁊ viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculoꝝ Amen.

❡ In caplo. ij. Aggei vbi dr̄ in poſtil. Ideo alit̄ dicendū
ꝙ l; martius ſit prim⁹ menſis. Additio.

Apud hebreos nō ſolū eſt vnū p̄ncipiū anni. ſ; plu
ra. Prim⁹ em̄ mēſis ſm̄ ordinē feſtoꝝ eſt menſis
nouaꝝ frugū qd̄ ſemꝑ ē circa eq̄nocti ū vernalē in
q̄ tp̄e exiuerūt de egypto. Alius mēſis p̄m⁹ eſt ſm̄ ꝯputa-
tionē iubilei ⁊ eſt mēſis ſeptim⁹ a p̄dicto p̄mo mēſe. ⁊ iſtē
ꝯuenienter ē circa eq̄nocti ū autūnale. Nō aūt diuerſitat̄
hoꝝ p̄ncipioꝝ declarat̄ ſ. in additione ſup exo. ca. xij.

❡ In eodē ca. vbi dr̄ in epiſtola. Et ego mouebo celum.
❡ Additio.

Quod dr̄ hic. Mouebo celū ⁊ t̄rā ⁊c. pōt etiā intel
ligi de terremotu magno q̄ ſm̄ Ioſephū tp̄e hero-
dis ſub q̄ nat⁹ ē dn̄s ꝯtigit. ⁊ q2 cū t̄ra mouet̄ totū
mundū eſtimāt hoīes moueri: ideo dicit. Mouebo celū ⁊c.

❡ In eodē ca. vbi dr̄ in poſtil. Meū eſt argentū et meū
eſt aurū. ❡ Additio.

Per hoc ꝙ dr̄. Meū eſt argentū ⁊c. intelligit̄ ꝙ ma
ioritas glorie ſecūdi tēpli nō eſt accipiēda ſm̄ diui
tias tp̄ales. ſed quia p̄dixerat immediate. Imple
bo domū iſtā gloria. ne forte aliq̄s intelligeret eſſe dictū
de gloria diuitiaꝝ. ideo ſubdit. Meū eſt argentū ⁊ meū ē
aurū ⁊c. eo modo quo pſalmiſta dixit. Non in ſacrificijs
tuis arguā te ⁊c. Mee em̄ ſunt oīs beſtie ſiluaꝝ ⁊c. q. d.
nō eſt intelligēda hec glīa de multitudine diuitiaꝝ. q2 ta-
lem glīam nō reputo nec req̄ro. q2 meū eſt argentū

❡ In eodē caplo vbi dr̄ in poſtilla. Alia. quia hō eſt ma-
gis ſuſceptiuus ſanctificationis ⁊ pollutionis.